

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 002.2:004(477)“18/19”:027.2(477)ЛННБ України ім. В. Стефаніка

УКРАЇНСЬКЕ КНИГОЗНАВСТВО ХІХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.: ПЛАН ФОРМУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ

Олена СТАНКЕВИЧ

*Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаніка,
вул. Стефаніка, 2, м. Львів, 79000, Україна, тел. (032) 272-59-66*

У статті повідомлено про плани створення універсальної електронної бази даних із українського книгознавства ХІХ – першої половини ХХ ст. у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаніка. Розкрито основні концептуальні положення, визначено структуру та основні ресурсні складові цієї бази.

Ключові слова: українське книгознавство, електронні ресурси бібліотек, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаніка, видавнича справа, бібліотекознавство, бібліографознавство, персоналії книгознавців.

Становлення та поширення глобальної інформаційної цивілізації з другої половини ХХ ст. на всі сфери суспільної діяльності людства та на сферу культури зокрема, спричинило стрімкий розвиток електронної культури. Об'єктивною умовою розвитку глобальної інформаційної цивілізації та однією з основних тенденцій у сучасній культурі є становлення електронних бібліотек, оцифрування культурної спадщини та накопичення цифрового контенту. Перед Україною, яка дотримується курсу на євроінтеграцію та приєднання у перспективі до Єдиного європейського інформаційного простору, найважливішими стають завдання розвитку національної сфери інформаційно-комунікаційних технологій та культурно-освітньої сфери в руслі європейських тенденцій¹. На це спрямовують Закон України “Про Національну програму інформатизації”² (1998 р.), Укази Президента України “Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України”³ (2000 р.), “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні”⁴ (2000 р.).

Такі зміни у суспільстві зумовлюють нові вимоги і до роботи вітчизняної бібліотечної галузі. Інтеграція інформаційної та бібліотечної технологій, яка стрімко та

¹ Пелагеша Н. Проект створення Європейської цифрової бібліотеки: можливості для України // <http://www.niss.gov.ua/Monitor/February/1.htm>.

² Закон України про Національну програму інформатизації // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=74%2F98-%E2%F0>.

³ Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України” // <http://uazakon.com/document/spart46/inx46118.htm>.

⁴ Указ Президента України “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=928%2F2000>.

неухильно відбувається в останні роки, ставить перед бібліотеками завдання не лише забезпечити доступ до інформації, але й зберегти (чи відновити) особливо цінні, рідкісні документи, інтегрувати їх в нове інформаційне середовище без жодних втрат.

Знання, яке не має зв'язку зі своїми витокami та не спирається на ідеї минулого, не може мати міцної основи та глибинної суті. За роки незалежності України було повернуто з небуття тисячі замовчуваних, забутих імен, відкрито для наукового дослідження книги, періодичні видання, документи, фотоматеріали зі спецфондів. Як зазначав український бібліограф Михайло Гуменюк: “На певному етапі історичного розвитку у кожного народу виникає необхідність підсумувати культурні здобутки багатьох поколінь”⁵. Ці слова стосувалися створення української ретроспективної бібліографії, проте ми вважаємо їх актуальними і щодо питань українського книгознавства в цілому. Формування електронних ресурсів з українського книгознавства сприятиме не лише збереженню величезного національного культурного надбання для наступних поколінь, але й слугуватиме джерельною основою для подальших історико-книгознавчих студій, адже процес вивчення й осмислення ролі друкованого слова у культурному розвитку українського народу, розвитку та збереженні національних традицій, формуванні, відображенні та пропаганді державницьких прагнень триває і в наш час.

Мета даної статті – визначення основних концептуальних принципів формування мережевих інформаційних ресурсів з українського книгознавства XIX – першої половини XX ст., а саме: їх структури та основних ресурсних складових.

У 2008 р. відділ наукової бібліографії, відділення “Наукова бібліографія та книгознавство” Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (далі – ЛННБУ імені В. Стефаника) започаткував мережевий науково-інформаційний проєкт під назвою “*Українське книгознавство XIX – першої половини XX ст.*”. Мета проєкту – зробити своєрідний підсумок розвитку українського книгознавства XIX – першої половини XX ст., сформувавши цілісне зібрання багаторічного наукового доробку українських книгознавців, істориків, бібліографів, бібліотекарів, та надати зібраний матеріал для вільного доступу у світовій інформаційній мережі. Результатом реалізації проєкту має стати створення автоматизованої інформаційної системи (АІС), яка складатиметься з: бази даних книг з українського книгознавства XIX – першої половини XX ст.; реферативної бази даних періодичних видань з книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії зазначеного періоду; повнотекстових копій раритетних видань (книжкових та періодичних) для збереження їх у цифровому форматі; архіву мережевих інформаційних ресурсів вибраної тематики.

Основна мета створення АІС полягає в тому, щоб вибрати з доступних джерел чи зібрати іншим способом інформацію, яка висвітлює окремі аспекти з певної проблематики, та надати її користувачам у вигляді, зручному для пошуку⁶. Тому першим кроком у реалізації проєкту стало визначення основних засад структурної побудови майбутнього веб-сайту, оскільки вони будуть базовими для організації довідково-пошукового апарату цілої АІС.

Ми звернулися до дефініції самого поняття “*книгознавство*”. Із другої половини XVIII ст. і до сьогодні триває еволюція поглядів на структуру, завдання та закономір-

⁵ Гуменюк М. П. Підсумки необхідні. До проблеми створення повної бібліографії української книжки // *Біля джерел української радянської бібліографії*. – Київ: Наукова думка, 1991. – С. 87–91.

⁶ Фоменко І. М. Проблемно-орієнтовані інформаційно-документні системи (технологія розробки) // *Вісник Харківської державної академії культури*. – Харків, 2004. – Вип. 15. – С. 120–129.

ності “*книгознавства*”. Цей процес можна прослідкувати за матеріалами енциклопедій, словників⁷, а також за публікаціями відомих книгознавців⁸. За основу структурування “*книгознавства*” ми вибрали традиційний напрям розвитку книгознавчої думки, який ґрунтується на комплексі споріднених, тісно зв'язаних, відносно самостійних наукових дисциплін⁹. Структура загального книгознавства передбачає: методологію книгознавства; теорію книги і (чи) книжкової справи, теорію книгознавства; історію книгознавчого знання. За таким самим принципом структуруються окремі галузі спеціального книгознавчого знання: книговидавнича справа, книготорговельна справа (бібліополістика), бібліотечна справа, бібліографічна справа.

Таким чином, базова структура проекту включатиме наступні елементи: загальне книгознавство; бібліографознавство; бібліотекознавство; видавнича справа і редагування; книготорговельна справа (бібліополістика); персоналії.

Розділ “*Книгознавство*” матиме такі структурні елементи:

- еволюція поглядів на структуру книгознавства;
- діяльність книгознавчих інституцій;
- фахові періодичні видання;
- бібліографічне забезпечення (включатиме методологію, теорію та методику книгознавчих досліджень і окремо історію книги);
- персоналії.

У розділі “*Бібліографознавство*” будуть:

- діяльність бібліографічних інституцій;
- фахові періодичні видання;
- персоналії;

⁷ *Енциклопедический словарь* / под ред. проф. И. Е. Андреевского; Изд. Ф. А. Брокгаузъ, И. А. Ефронъ. – Санкт-Петербург, 1891. – Т. 6. – С. 709; *Українська Загальна Енциклопедія: Книга знання*: В 3-х томах: Багато ілюстрована, з кольоровими таблицями, мапами та образками / під гол. ред. Івана Раковського. – Львів; Станіславів; Коломия: Вид. кооп. “Рідна школа”, [1933]. – Т. 1. – Стп. 306; Rulikowski M. *Księgoznawstwo*. – Warszawa: Nakł. księgarńi F. Hoiesicka, 1935. – S. 9–32; Зленко П. Огляд книгознавчих дослідів // *Енциклопедія Українознавства: Загальна частина* / НАН України. Ін-т Укр. археографії, НТШ у Сарселі (Франція), Фундація Енциклопедії України в Торонто (Канада). – Репринтне відтвор. вид. 1949 р. – Київ, 1995. – [Т. 3]. – С. 1006–1008; Максименко Ф. П. Книгознавство // *Українська Радянська Енциклопедія*. – Київ, 1961. – Т. 6. – С. 504; *Księgoznawstwo // Encyklopedia wiedzy o książce*. – Wrocław; Warszawa; Kraków: Zakł. Narodowy im. Ossolińskich, 1971. – St. 1339–1343; *Краткий справочник книголюбца* / сост. и общ. ред. А. Э. Мильчин. – Москва: Книга, 1976. – С. 168; *Немировский Е. Л.* Книговедение // *Книга: Энциклопедия* / редкол.: И. Е. Баренбаум, А. А. Белолицкая, А. А. Говоров и др. – Москва: Большая Российская энциклопедия, 1998. – С. 304–305; *Книгознавство // Архівістика: Термінологічний словник* / авт.-упорядн.: К. Є. Новохатський, К. Т. Селіверстова та ін. – Київ, 1998. – С. 38; *Універсальний Словник-Енциклопедія* / гол. ред. ради чл.-кор. НАНУ М. Попович. – Київ: Ірина, 1999. – С. 662; *Словник книгознавчих термінів* / укл. В. Я. Буран, В. М. Медведєва, Г. І. Ковальчук, М. І. Сенченко. – Київ: Кн. палата України, 2003. – С. 74; Ясь В. О. Бібліологія // *Енциклопедія історії України*: В 5 т. / редкол.: В. А. Смолій (гол.) та ін. – Київ: Наукова думка, 2005. – Т. 1: А–В. – С. 259–260; Ковальчук Г. І. Книгознавство та дослідження історії книги в Україні // *Енциклопедія історії України*: В 5 т. / редкол.: В. А. Смолій (гол.) та ін. – Київ: Наукова думка, 2007. – Т. 4: Ка–Ком. – С. 362–363.

⁸ Куфаєв М. М. Наукові та організаційні проблеми книговивчення // *Бібліологічні вісті* / УНІК. – Київ, 1927. – С. 5–14; Биковський Л. Книгознавство // *Українська книга* / Орган Бібліологічної Комісії Наукового Товариства ім. Шевченка та Українського Товариства Бібліофілів у Львові; Вих. за ред. д-ра Є. Ю. Пеленського. – Львів, 1939. – III рік видання. Ч. 1: січень–березень. – С. 5–9; Тищенко С. В. Еволюція уявлень про книгознавство як наукову дисципліну // *Вісник Харківської державної академії культури*. – Харків, 1999. – Вип. 1. – С. 106–110; Тимошенко І. До питання про структуру загального і спеціального книгознавства // *Вісник Книжкової палати*. – 2006. – № 10. – С. 45–47.

⁹ Белолицкая А. А. *Общее книговедение*. – Москва: Книга, 1987. – С. 187–195.

- бібліографічне забезпечення (включатиме теорію бібліографії і методику бібліографування і окремо організацію бібліографії);
- веб-бібліографія.

Розділ “Бібліотекознавство” матиме таку структуру:

- історія бібліотечної справи;
- фахові періодичні видання;
- персоналії;
- бібліографічне забезпечення (включатиме загальні проблеми бібліотечної справи і окремо організацію бібліотечної справи);
- веб-бібліографія.

Розділ “Видавнича справа і редагування матиме такі структурні елементи:

- видавництва та їх діяльність;
- фахові періодичні видання;
- персоналії;
- бібліографічне забезпечення;
- веб-бібліографія.

Нарешті, у розділі “Бібліополістика” будуть:

- діяльність спеціальних книготорговельних та видавничих об’єднань;
- фахові періодичні видання;
- персоналії;
- бібліографічне забезпечення;
- веб-бібліографія.

Подальша реалізація проекту полягає у вирішенні наступних завдань:

1. Визначення основних джерел для збору інформації.
2. Збір інформації.
3. Формування бази даних (згідно існуючих форматів каталогізації).
4. Оцифрування цінних та раритетних видань.
5. Архівування мережевої інформації.
6. Веб-програмування.

Джерельною основою для зазначених вище баз даних слугуватимуть передовсім друковані видання, зокрема періодичні видання з книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії, літописи книг, журнальних та газетних статей, монографії, автореферати дисертацій, тези доповідей на конференціях, матеріали конференцій, збірники наукових праць, навчальні видання (підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації, курси лекцій, тексти лекцій), довідкова література (енциклопедії, словники, довідники). Водночас, в умовах сучасного розвитку інформаційних технологій та стрімкого зростання обсягів мережевої інформації важливим є питання збирання та збереження актуальних для даної тематики існуючих мережевих інформаційних ресурсів, іншими словами – архівування мережевих ресурсів з українського книгознавства XIX – першої половини XX ст. Теоретичні, організаційні та правові аспекти архівування мережевих науково-інформаційних ресурсів досліджували у своїх наукових працях В. Копанєва¹⁰, А. Свобода¹¹ та Г. Г. Нежурбе-

¹⁰ Копанєва В. Архівування науково-інформаційних ресурсів Інтернету: основні концептуальні положення // *Бібліотечний вісник*. – 2005. – № 2. – С. 14–19; Її ж. Бібліотека та мережева інформація // *Вісник Книжкової палати*. – 2007. – № 2. – С. 31–36; Її ж. Концепція архівування “мережевої україніки” // Там само. – 2008. – № 4. – С. 29–34.

да¹². Концептуальні засади створення пропонованого архіву потребують окремих розвідок. Тому на початковому етапі ми вбачаємо за доцільне створювати веб-бібліографію до кожного із досліджуваних питань, яка у процесі реалізації проекту стане допоміжним пошуковим джерелом для формування самого архіву мережевих ресурсів.

З історії відомо, що успішному розвитку та розквіту українського книгознавства сприяло заснування на початку ХХ ст. фахових книгознавчих інституцій¹³. Серед них слід назвати наступні: Книжкова палата України¹⁴, Український науковий інститут книгознавства (УНК)¹⁵, Українське товариство бібліофілів у Львові¹⁶, Українське товариство прихильників книги у Празі¹⁷, Бібліографічна комісія Всеукраїнської академії наук (ВУАН)¹⁸, Бібліографічна комісія при Науковому товаристві ім. Шевченка у Львові¹⁹, Бібліотечна Комісія товариства “Просвіта” у Львові, Одеське бібліографічне товариство, Бібліотечно-бібліографічний Гурток друзів книги у Києві та ін. У цій царині існує чималий доробок досліджень, а наше завдання – об’єднати його в єдиний інформаційний масив.

Водночас, створені книгознавчі установи розпочали випуск фахових періодичних видань з книгознавства, бібліотекознавства та бібліографії. Зокрема, першим фаховим періодичним виданням у Східній Україні був заснований у 1917 р. журнал “Книгарь: Літопис українського письменства” (Київ)²⁰, у першому півріччі 1919 р. Всенародня (Національна) бібліотека випускала часопис “Книжний вісник” (Київ), а з 1927 р. – “Журнал бібліотекознавства та бібліографії”, трохи пізніше в УСРР виходили також критико-бібліографічний часопис “Голос друку” (Харків, 1921), “Книга: Журнал літератури, критики, бібліографії” (Харків), “Нова книга: Щомісячний ілюстрований журнал, присвячений питанням книжкової та бібліотечної справи, критики та бібліографії” (Харків)²¹, “Бібліологічні вісті” (Київ)²² – кварталник Українського

¹¹ Свобода А. Бібліотека як середовище формування інтелектуальних та інформаційних ресурсів суспільства знань // *Бібліотечний вісник*. – 2005. – № 6. – С. 39–42.

¹² Нежурбеда Г. Г. Создание архивов Интернет-документов как новая задача национальных библиотек // *Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества: 9-я Междунар. конф. “Крым 2002”: Материалы конф.* – Москва, 2002. – Т. 1. – С. 193–198.

¹³ Зленко П. Огляд книгознавчих дослідів... – С. 1006–1008.

¹⁴ Сенченко М. І. *Книжкова палата України. Історія і сьогодення, 1919–2004*. – 2-е вид., виправл. і доповн. – Київ: Кн. палата України, 2004. – 163 с.: іл., портр.

¹⁵ Ковальчук Г. І. *Історія розвитку книгознавства в УСРР в 20–30-х рр. ХХ ст.*: Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07. 00. 02 / АН України, Ін-т історії України. – Київ, 1991. – 16 с.

¹⁶ Чорний В. В. Українське товариство бібліофілів у Львові в 30-х рр. ХХ ст. // *Записки Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка* / відпов. ред. Л. І. Крушельницька. – Львів, 1996. – Вип. 5. – С. 69–75.

¹⁷ Заремба О. Українське товариство прихильників книги в Празі // *Вісник Книжкової палати*. – 2001. – № 8. – С. 34–37.

¹⁸ Білокінь С. І. Бібліографічна Комісія ВУАН // *Енциклопедія історії України*: В 5 т. / Редкол. В. А. Смолій (голова) та ін. – Київ: Наукова думка, 2003. – Т. 1: А–В. – С. 257–258.

¹⁹ Черниш Н. І. *Бібліографічна комісія НТШ як центр дослідження української книги (1909–1939)*: Навч. посіб. – Київ: Наша культура і наука, 2006. – 216 с.

²⁰ Дашкевич Я. “Книгарь” – журнал епохи революції і контрреволюції // *Україна. Наука і культура*. – 1991. – Вип. 25. – С. 26–44; Петров С. Так народжувався часопис “Книгар” // *Друкарство*. – Київ, 2001. – № 1. – С. 4–6; Королевич Н., Лазебний Л. “Книгар” через сімдесят років // *Книжник*. – 1990. – № 4. – С. 39–48.

²¹ Процик М. Роль книгознавчої періодики у формування української видавничої термінології початку ХХ ст. // *Збірник праць Науково-дослідного центру періодики* / ЛНБ ім. В. Стефаніка; відп. ред. М. М. Романюк. – Львів, 2004. – Вип. 12. – С. 149–167.

²² Білокінь С. “Бібліологічні вісті”: місце в культурі // *Вісник Книжкової палати*. – 1996. – № 3. – С. 7–10; Дашкевич Я. “Бібліологічні вісті” – ідеї та люди // *Бібліологічні вісті. 1923. Кн. 1–4: Науковий журнал. Перевид. ЛНБ ім. В. Стефаніка НАН України*. – Львів, 1999. – С. V–XI; *Бібліологічні вісті, 1923–1930: Систематичний анотований покажчик змісту* / Нац. парлам. б-ка України; укл. Г. І. Ковальчук. – Київ:

наукового інституту книгознавства (УНІК). Серед часописів Західної України варто зазначити наступні: перший бібліографічний журнал у Західній Україні “Книжка: Неперіодичний вісник українського книжкового руху” (Станіславів) почав виходити з вересня 1921 р.²³, товариство “Просвіта” видавало у Львові часопис “Бібліотечний порадник” (Львів, 1925–1926 рр.)²⁴, у 1927–1929 рр. книгарня Наукового товариства ім. Шевченка у Львові видавала кварталник “Що читати?”²⁵, видання з аналогічною назвою “Що читати?: Порадник присвячений поширенню української книжки”²⁶ у 1928–1929 рр. випускав Літературно-видавничий інститут “Добра книжка”; у 1927 р. Союз українських накладень і книгарень у Львові розпочав випуск кварталника “Книжник”, у якому публікувались постанови управи Союзу українських накладень і книгарень та реєструвалась вся видавнича продукція (книги) Західної України, Бібліологічна комісія НТШ та Українського Товариства Бібліофілів у Львові випускала у 1937–1943 рр. часопис “Українська книга: Місячник присвячений бібліології та бібліофілству” за ред. Є. Ю. Пеленського. Українські книгознавчі видання виходили і за кордоном: у грудні 1921 р. у Відні з’явилася “Книга” – орган Об’єднання українських видавців (вийшло одне число часопису), протягом 1922 р. виходило “Українське книгознавство” – орган гуртка бібліофілів при Українській господарській академії у Подєбрадах (Чехословаччина), а у Празі Українське товариство прихильників книги видавало журнал “Книголюб” (1927–1932)²⁷. Майже всі ці видання зберігаються у фондах ЛННБУ імені В. Стефаніка, а саме у відділі наукової бібліографії. Переведення їх у цифровий формат суттєво доповнить поданий на сайті теоретичний матеріал та сприятиме кращому збереженню оригіналів (для обслуговування читачів можна буде користуватись цифровими копіями).

В історії українського книгознавства XIX – першої половини XX ст. займає своє місце і видавнича та книготорговельна діяльність видавництв, видавничих товариств, спілок, організацій та приватних видавців²⁸. У фондах відділу наукової бібліографії ЛННБУ імені В. Стефаніка зберігається значна кількість (більше 100 од. зб.) видавничих та книготорговельних каталогів, які у рамках проекту планується перевести у цифровий формат. Зокрема, серед них є каталоги видавництв: “Всесвітня бібліотека” (Золочів), “Ізмарагд” (Львів), “Русалка” (Львів), “Слово” (Львів), “Українське Видавництво” (Краків, Львів), “Український робітник” (Харків), “Сяйво” (Київ), каталоги Всеукраїнської кооперативної книготорговельної та видавничої спілки “Книгоспілка”

Абрис, 1996. – 158, [1] с.; Антоник О. В. “Бібліологічні вісті” (1923–1930 рр.) як науковий часопис вітчизняного книгознавства // *Українська періодика: історія і сучасність. Тези доп. і повідомл. Всеукр. наук.-теорет. конф. (9–10 груд. 1993 р.)*. – Львів, 1993. – С. 220–224; Королевич Н. Систематичний показник змісту часопису “Бібліологічні вісті” (1923–1930 рр.) // *Вісник Книжкової палати*. – 1997. – № 4. – С. 23–24.

²³ Книжка: Неперіодичний вісник українського книжкового руху // *Періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст.: Матеріали до бібліографії* / за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2000. – Т. 3. – С. 62–66.

²⁴ Бібліотечний порадник // *Періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст.* – Львів, 1998. – Т. 1. – С. 7.

²⁵ “Що читати?” // *Періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст.* – Львів, 2003. – Т. 5. – С. 325–326.

²⁶ “Що читати?": Порадник присвячений поширенню доброї книжки // *Періодика Західної України 20–30-х рр. XX ст.* ... – Т. 5. – С. 327–328.

²⁷ Огар Е. Українське товариство прихильників книги та його друкований орган “Книголюб” // *Русская, украинская, белорусская эмиграция в Чехословакии между двумя войнами: Результаты и перспективы исследования фондов Славянской библиотеки и пражских архивов*. – Прага, 1995. – Т. 2. – С. 890–900; Грузов М. А., Шудря М. А. “Книголюб” (Прага, 1927–1932): Показчик змісту часопису / Дослід. центр історії укр. преси; за ред. О. Сидоренка. – Київ: ДЦУП, 1996. – 34 с. – (Серія: Бібліографічні показники).

²⁸ Дорошенко В., Зленко П. Видавництва // *Енциклопедія Українознавства: Загальна частина...* – Київ, 1995. – [Т. 3]. – С. 972–981; Р. М. Видавництва на Україні // *Енциклопедія Українознавства*. – Репринтне відтвор. вид. 1955–1984 рр. – Львів, 1993. – Т. 1. – С. 245–246.

(Київ, Харків), *Українсько-руської видавничої спілки* (Львів), Видавничого кооперативного товариства “Сіяч” (Черкаси), каталоги книгарні Товариства “Просвіта” (Львів), книгарні Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, видавництва Ставропігійського інституту (Львів) та ін.

Структурного виокремлення у складі проекту потребує розділ “Персоналії”, у якому будуть зібрані матеріали про українських книгознавців, бібліографів, бібліотекознавців, видавців та громадських діячів, котрим належить вагомий внесок у розвиток українського книгознавства ХІХ – першої половини ХХ ст. Серед них: Х. Алчевська, Д. Балика, О. Барвінський, Л. Биковський, О. Борковський, І. Вагилович, В. Гнатюк, Я. Головацький, Б. Грінченко, М. Грушевський, Г. Данилевський, В. Доманицький, Д. Донцов, В. Дорошенко, Д. Дорошенко, М. Драгоманов, С. Єфремов, І. Калинович, О. Кисілевська, Н. Кобринська, М. Комаров, К. Копержинський, І. Корнейчик, І. Кревецький, В. Кубійович, З. Ф. Кузеля, П. Куліш, І. Левицький, Василь Лукич (В. Левицький), О. Маковей, Ф. Максименко, М. Максимович, С. Маслов, Ю. Меженко, І. Огієнко (митрополит Іларіон), М. Павлик, І. Павловський, О. Партицький, М. Петров, С.-Ю. Пеленський, С. Русова, Ф. Сарана, В. Сімович, С. Сірополко, І. Тиктор, Ю. Тищенко (Сірий), К. Трильовський, І. Франко, Ю. Целевич, М. Шашкевич, М. Ясинський та ін. За обов’язкові елементи формату запису про персоналію ми пропонуємо взяти наступні: *біографія* (життя та діяльність діяча); *бібліографія* (складатиметься з двох частин: бібліографія творів автора та бібліографія літератури про нього); *веб-бібліографія* (гіпертекстові посилання на інші мережеві ресурси, що містять відомості про діяча). Як додатковий елемент формату виступатиме елемент *фотогалерея*, де можна буде збирати фото персоналій, а також твори мистецтва про них. У процесі реалізації проекту створюватимуться страхові електронні копії видань персоналії, адже з плином часу їх історико-культурна та наукова цінність лише зростатиме.

Вивчаючи українське книгознавство, не можна не говорити про внесок бібліотек України у його розвиток²⁹. У рамках проекту ми передбачаємо систематизувати історію бібліотечної справи за принципом відображення історії та діяльності провідних бібліотек України протягом вибраного історичного проміжку.

Таким чином, у сучасних умовах глобальної інформатизації суспільства перед бібліотеками як ключовими елементами системи документальних комунікацій ставиться важливе завдання створення національної інформаційної інфраструктури, котра сприяла б оптимізації формування та використання національних документальних ресурсів. Реалізація започаткованого проекту сприятиме, у першу чергу, цілісному відображенню важливих етапів історичного розвитку українського книгознавства ХІХ – першої половини ХХ століття у глобальній світовій мережі. Водночас, створення даного інформаційного ресурсу може бути першим кроком у процесі формування електронної бібліотеки з українського книгознавства. Також вирішуватиметься проблема створення страхових електронних копій раритетних видань, що дасть можливість не лише зберегти цінні видання, але й слугуватиме вдосконаленню системи бібліотечно-інформаційного обслуговування. Варто зауважити, що проект є відкритим. Одним із важливих завдань у його реалізації є залучення наукових інституцій, учених та всіх бажаючих до співпраці у збереженні багатой національної книгознавчої спадщини.

²⁹ Дорошенко В. Бібліотеки // *Енциклопедія Українознавства: Загальна частина...* – Київ, 1995. – [Т. 3]. – С. 1008–1016.

**UKRAINIAN BOOK STUDIES OF THE 19th
AND EARLY 20th CC.
ELECTRONIC RESOURCES DEVELOPMENT PLAN**

Olena STANKEVYCH

*V. Stefanyk L'viv National Scientific Library,
2, Stefanyk Str., L'viv, 79000, Ukraine, tel. (032) 272-59-66*

The article gives details about the plans designed to create a universal data base on Ukrainian book studies of the 19th and early 20th cc. in V. Stefanyk L'viv National Scientific Library. It spells out some basic conceptual definitions and defines the structure and major resource components of the base.

Key words: Ukrainian book studies, electronic library resources, V. Stefanyk L'viv National Scientific Library, publishing activity, library studies, bibliography studies, book scholars' personalities.

**УКРАИНСКОЕ КНИГОВЕДЕНИЕ XIX –
ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЫ XX ВВ.:
ПЛАН ФОРМИРОВАНИЯ ЭЛЕКТРОННЫХ РЕСУРСОВ**

Елена СТАНКЕВИЧ

*Львовская национальная научная библиотека Украины имени Василия Стефаныка,
ул. Стефаныка, 2, г. Львов, 79000, Украина, тел. (032) 272-59-66*

В статье сообщено о планах создания универсальной электронной базы данных по украинскому книговедению XIX – первой половины XX вв. в Львовской национальной научной библиотеке Украины имени В. Стефаныка. Раскрыты основные концептуальные положения, определены структура и основные ресурсные составляющие этой базы.

Ключевые слова: украинское книговедение, электронные ресурсы библиотек, Львовская национальная научная библиотека Украины имени В. Стефаныка, издательское дело, библиотековедение, библиографоведение, персоналии книговедов.

Стаття надійшла до редколегії 29.08.2008

Прийнята до друку 11.03.2009